

Svar på remiss avseende SOU 2024:63

Utbetalningsmyndigheten har ombetts att yttra sig över Utredningen om förbättrade möjligheter till informationsutbyte mellan myndigheters delbetänkande SOU 2024:63 *Ökat informationsutbyte mellan myndigheter – Behov och föreslagna förändringar*.

Inledningsvis vill Utbetalningsmyndigheten framhålla att den delar utredarens uppfattning (s. 248–249) om att det bästa vore att som huvudregel tillåta att uppgifter om enskilda får utbytas mellan myndigheter. Det behövs ett direkt och tydligt lagstöd som möjliggör för myndigheterna att utbyta information rutinmässigt. Den nuvarande ordningen med sekretess för enskilda som huvudregel och många undantag – som utredaren med en förtjänstfull metafor kallar en ”schweizerost” – leder till ett snårigt och svårtolkat regelverk. Framförallt anser Utbetalningsmyndigheten att det leder till att myndigheter gör olika tolkningar av rättsreglerna, vilket försvårar utbyte av uppgifter, i synnerhet vid utbyte av större mängder data.

Oaktat detta ställer sig Utbetalningsmyndigheten bakom förslaget om en ny generell sekretessbrytande bestämmelse. Myndigheten lämnar dock vissa synpunkter på förslaget enligt nedan.

Missbruk av upphandlade tjänster bör omfattas av bestämmelsen

I den föreslagna bestämmelsen räknas ett antal omständigheter upp som ska möjliggöra för myndigheter att bryta sekretess till skydd för enskilda. Sammantaget fångar uppräknningen ett stort antal fall, framförallt olika slag

av felaktiga utbetalningar men också brott, fusk och regelöverträdelser. Utbetalningsmyndigheten noterar dock att betänkandet saknar en analys av oegentligheter med koppling till upphandlade tjänster. Ett avtalsenligt vederlag till en leverantör som betalas ut på oriktiga grunder är inte en felaktig utbetalning enligt definitionen i punkt 1. Eftersom det handlar om tillämpning av avtal är det inte heller självklart att det är fråga om brott, eller ens fusk eller regelöverträdelser.

Ett exempel på detta är leverantörer av arbetsmarknadstjänster som arbetsmarknadsutbildning och matchningstjänster. Arbetsförmedlingen genomförde 2023 en granskning av leverantörer som visade att det förekommer skenanställningar och samarbeten mellan olika leverantörer eller mellan leverantörer och arbetsgivare. Genom samarbete kan en leverantör och en arbetsgivare dela på de inkomster som kommer från Arbetsförmedlingen i form av dagersättningar och resultatersättningar. Företaget skapar en fiktiv tjänst som den arbetssökande erbjuds. Skenanställningen ger den arbetssökande underlag för sjukpenninggrundande inkomst, pensionsgrundande inkomst och ett intyg på ”arbetslivserfarenhet”.¹

I en rapport från Brottsförebyggande rådet (Brå) från 2022 granskas felaktiga utbetalningar från kommuner och regioner till företag och föreningar. Valfärdstjänster för över 150 miljarder kronor upphandlas årligen inom bland annat äldreomsorg, vård, utbildning och barnomsorg. Varje kommun och region organiserar sin egen marknad för att köpa in valfärdstjänster. Det innebär att oseriösa företag och föreningar kan ha verksamhet på flera håll i landet, och att det därför kan röra sig om stora belopp. Valfärdsbrottsligheten drabbar inte bara kommuner och regioner ekonomiskt. Det handlar också om enskilda personer som drabbas genom att de dels får mindre hjälp än vad de behöver, dels blir utsatta för undermålig, alternativt direkt skadlig, vård och omsorg.²

---

¹ Arbetsförmedlingen (2024), Organiserad brottslighet. En lägesbild 2024, s. 7 f.

² Brottsförebyggande rådet, BRÅ, (2022), Valfärdsbrott mot kommuner och regioner. Fel och oegentligheter bland företag och föreningar. Rapport 2022:1.

I den fortsatta beredningen av förslaget bör det därför utredas hur det säkerställs att även felaktiga utbetalningar vid offentliga upphandlingar omfattas av bestämmelsen.

En fördjupad integritetsanalys är nödvändig

I betänkandet anges (s. 447) att det är svårt att förutse hur omfattande utbytet av information och därmed personuppgiftsbehandlingen kommer att bli med anledning av den föreslagna sekretessbrytande bestämmelsen. De flesta myndigheter har i sina respektive registerförfattningar stöd för den personuppgiftsbehandling som ett utlämnande innebär, d.v.s. stöd för att behandla personuppgifter för sekundära ändamål. De integritetsanalyser som genomfördes vid dessa registerförfattningars tillkomst omfattar emellertid inte det bredare uppgiftslämnande som den nu föreslagna bestämmelsen möjliggör. Således innebär förslaget ett större intrång i registrerades integritet än vad som förutsågs när respektive registerförfattning utreddes. Om denna aspekt inte analyseras vidare kan det leda till osäkerhet vid tillämpning av den föreslagna bestämmelsen och mer restriktiv tolkning än avsett.

Utbetalningsmyndigheten anser att den fortsatta beredningen av förslaget bör innefatta en noggrannare integritetsanalys av den föreslagna bestämmelsen. Analysen bör särskilt ta sikte på hur den föreslagna bestämmelsen möjliggör en bredare användning av tidigare bedömda sekundära ändamål och vilka konsekvenser denna får för den personliga integriteten.

Konsekvenserna för myndigheterna bör utredas vidare

I avsnitt 12.3.2 bedömer utredningen att den föreslagna bestämmelsen förväntas leda till ett ökat uppgiftsflöde och en ökning av arbetsbördan för statliga myndigheter, men att detta skulle kunna balanseras av att prövningen samtidigt kan förväntas bli enklare. Utredningens sammantagna bedömning är att de ekonomiska konsekvenserna av förslaget bör kunna hanteras inom befintliga ekonomiska resurser.

Utbetalningsmyndigheten har inte skäl att ifrågasätta utredningens sammantagna bedömning men bedömer att förslaget för Utbetalningsmyndighetens del skulle innebära merkostnader som inte ryms inom befintlig ram. Eftersom den föreslagna bestämmelsen skulle kunna leda till att Utbetalningsmyndigheten, som rutinmässigt inhämtar större mängder information från flera myndigheter, blir en mellanhand i utbyte av information mellan andra myndigheter. Utbetalningsmyndigheten hämtar in och bearbetar stora

mängder information från andra statliga myndigheter. Det kan då framstå som mer rationellt för många myndigheter att begära utlämning av underrättelser av Utbetalningsmyndigheten, som dessutom kan tillhandahålla informationen i ett mer bearbetat skick, än att vända sig med samma begäran till ett stort antal myndigheter. I den fortsatta beredningen av förslaget bör förslagets konsekvenser för myndigheter som innehar stora mängder information analyseras närmare.

Beslut om detta remissvar har fattats av Utbetalningsmyndighetens generaldirektör Per Eleblad den 12 december 2024. Föredragande har varit seniora rådgivaren i Ledningsstaben Linus Samuelsson. Närvarande vid beslutet har varit chefen för Ledningsstaben Filip Kollén och chefen för Avdelningen för dataanalys och granskning Gabriella Bremberg.